**Administratīvā rajona tiesa**
**Rēzeknes tiesu nams**

Lietas arhīva Nr. A42-01230-23/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2023:0830.A420123023.3.S

# SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā
Rēzeknē 2023.gada 30.augustā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Māris Šļakota,

piedaloties pieteicējam /pers. A/,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Juridiskās palīdzības administrācijas pārstāvei /pers. B/ un Tieslietu ministrijas pārstāvei /pers. C/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Juridiskās palīdzības administrācijai tiktu uzlikts pienākums piešķirt pieteicējam valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

# Aprakstošā daļa

[1] Ar Juridiskās palīdzības administrācijas (turpmāk – administrācija) 2022.gada 31.oktobra lēmumu Nr.3-3.4.22/174 pieteicējam /pers. A/ atteikts piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[1.1] Atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma (turpmāk – Juridiskās palīdzības likums) 8.panta 2.punktam administrācijas pamatuzdevums ir nodrošināt mērķtiecīgu un efektīvu valsts budžeta līdzekļu izlietojumu. Tas nozīmē, ka valsts piešķirtos līdzekļus ir paredzējusi izmantot tikai pamatotu pieprasījumu apmierināšanai. Līdz ar to, lai varētu piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību (turpmāk – juridiskā palīdzība), administrācijai ir pienākums izvērtēt juridiskās palīdzības pieprasījuma pamatotību, tajā skaitā konstatēt civiltiesiska rakstura strīda esamību.

Saskaņā ar Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 3.punktu juridisko palīdzību atsaka, ja personas pieprasītā juridiskā palīdzība ir nepamatota.

Izvērtējot 2022.gada 18.jūlijā saņemto pieteicēja iesniegumu un tam pievienoto dokumentu, kā arī 2022.gada 17.oktobrī saņemto iesnieguma papildinājumu un tam pievienotos dokumentus, secināms, ka pieteicējs nav apliecinājis pamatota strīda esību.

[1.2] Pieteicējs sniedza informāciju par savstarpējām ģimenes attiecībām, mantojuma lietas jautājumiem, izbeigtajiem krimināļprocesiem pret pieteicēju un neuzsākto krimināļprocesu pret pieteicēja brāli, par pieteicēja ieskatā viņam radītajiem zaudējumiem, kā arī cita satura informāciju. Taču pieteicēja prasījums par juridiskās palīdzības saņemšanu ir saistīts tieši ar vēlēšanos piedzīt mantiskos zaudējumus.

[1.3] Administrācija pieteicējam vēstulēs skaidroja, ka, lai piedzītu mantiskos zaudējumus un lai administrācija izvērtētu juridiskās palīdzības piešķiršanu strīdā par zaudējumu piedziņu, ir jāiesniedz pierādījumi par kādas personas pieļautu pārkāpumu, informācija par to, kāda apmēra zaudējumi nodarīti, kā arī jāiesniedz zaudējumu apmēru apliecinoši dokumenti. Pieteicējs nav iesniedzis informāciju, kas apliecinātu, kuras konkrēti personas un kādus pārkāpumus pieļāvušas. Pieteicējs apraksta zaudējumus, kas viņa ieskatā pieteicējam radīti, taču vairums no pieminētajām naudas summām ir pieteicēja aptuveni pieņēmumi par radīto zaudējumu apmēru. Nav iesniegts neviens dokuments, kas konkrēti pierādītu konkrēto zaudējumu apmēru un to, ka tie būtu radušies kādas personas vainas dēļ.

[1.4] Naudas summa 450 *euro*, kuru pieteicējs ir aizņēmies un izlietojis savām vajadzībām, nav uzskatāma par pieteicēja zaudējumiem.

Naudas summu 18000 *euro* aizņēmies pieteicēja tēvs, lai iedotu pieteicēja brālim. Arī minētais neliecina par zaudējumu rašanos pieteicējam.

Abos gadījumos zaudējumi varētu būt radušies personām, kuras aizdeva naudu, bet nevis pieteicējam.

[1.5] Izvērtējot pieteicēja sniegto informāciju savstarpējā sakarībā, pirmšķietami secināms, ka pieteicējs vēlas zaudējumu piedziņu no sava brāļa. Tomēr no sniegtās informācijas un dokumentiem nav konstatējama pieteicēja brāļa vai kādas citas personas prettiesiska rīcība, kas dotu pamatu secināt, ka pieteicējam kāds ir radījis zaudējumus.

Par visiem pārējiem zaudējumiem, par kuriem pieteicējs norādīja 2022.gada 17.oktobra papildinājumā, nav iesniegts neviens pierādījums, kas pamatotu minēto zaudējumu rašanos un to apmēru. Tas vien, ka lauku tehnika vai citas mantas, kas piederējušas pieteicējam vai trešajām personām, palikušas bez pieskatīšanas, nenozīmē, ka zaudējumi radušies kāda dēļ. Tikpat labi var uzskatīt, ka pieteicējs pats nav parūpējies, lai mantas netiek bojātas un tiek saglabāta to vērtība.

[1.6] Pieteicējs cita starp norādīja, ka zaudējumi radušies arī nesakārtoto mantojuma dokumentu dēļ, taču no iesniegtajiem dokumentiem redzams, ka pieteicējam ir izsniegta mantojuma apliecība. Tātad secināms, ka mantojuma dokumenti ir sakārtoti.

[2] Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, Tieslietu ministrija (turpmāk – ministrija) ar 2022.gada 16.decembra lēmumu Nr.1-4.1/339 atstāja

negrozītu apstrīdēto administrācijas lēmumu. Ministrija atzina par pareizu administrācijas lēmuma pamatojumu, kā arī papildus norādīja turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Juridiskās palīdzības likuma 22.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka persona, kas vēlas saņemt juridisko palīdzību, ja nepieciešams, iesniedz dokumentu kopijas, kas apliecina juridiskās palīdzības pieprasījumā minētās ziņas.

Pieteicējs arī pēc administrācijas aicinājuma neiesniedza nevienu pierādījumu, kas norādītu uz kādas personas, tostarp /pers. E/ vai /pers. F/, prettiesisku rīcību, kā arī materiālo zaudējumu rašanos un apmēru apliecinošus dokumentus. Arī apstrīdēšanas iesniegumā šāda informācija nav ietverta, kā arī to nesatur apstrīdēšanas iesniegumam pievienotie dokumenti.

[2.2] Zaudējumu atlīdzības pamats ir zaudējumus nodarījušās personas prettiesiska rīcība, zaudējumu esamība un cēloniskais sakars starp zaudējumiem un prettiesisko rīcību. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Civilprocesa likuma 128.panta otrās daļas 4. un 5. punkts noteic, ka prasības pieteikumā jānorāda prasības summa, ja prasība ir novērtējama naudas izteiksmē, kā arī piedzenamās vai apstrīdamās summas aprēķins, kā arī jānorāda apstākļi, ar kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un pierādījumi, kas tos apstiprina. Līdz ar to, lai vērstos tiesā ar prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, nepieciešami pierādījumi, kas apstiprina šādas prasības pamatu.

Ir jāņem vērā, ka administrācijas norīkotais juridiskās palīdzības sniedzējs nav personas pilnvarotais pārstāvis, līdz ar to viņam nav tiesību rīkoties personas vārdā, tajā skaitā meklēt un iegūt pierādījumus.

Konkrētajā gadījumā nav iespējams konstatēt pamatotu strīdu, kura risināšanai būtu piešķirama juridiskā palīdzība.

[2.3] Ņemot vērā pieteicēja 2022.gada 14.jūlija iesniegumā izteikto lūgumu piešķirt juridisko palīdzību cita starp viņa goda un cieņas aizstāvēšanai, apstrīdētā lēmuma lemjošajā daļā bija norādāms arī Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 10.punkts. Minētais apstāklis neietekmē apstrīdēto lēmumu pēc būtības, jo no lietas materiāliem un apstrīdētā lēmuma ir redzams, ka juridiskās palīdzības pieprasījums ir izvērtēts arī šajā daļā un juridiskā palīdzība pieteicējam atteikta arī uz minētās tiesību normas pamata.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru administrācijai tiktu uzlikts pienākums piešķirt pieteicējam valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Pieteikumā norādīja turpmāk minētos argumentus.

[3.1] 2018.gadā /pers. E/, turpinot ilggadīgu naudas izspiešanu no pieteicēja ģimenes, sniedza nepatiesas liecības pret pieteicēju un uzrakstīja Valsts policijā divus iesniegumus. Šajās darbībās /pers. E/ iesaistīja savu sievu un vēl trīs cilvēkus. Darbības veiktas ar mērķi panākt pieteicēja atteikšanos no viņa mantojuma daļas. Pret pieteicēju bez jebkāda pamata bija uzsākti divi kriminālprocesi, tomēr safabricēt krimināllietu pret pieteicēju neizdevās. Uz pieteicēja iesniegumu par pret viņu vērstajām prettiesiskajām darbībām Valsts policija nereaģēja.

/pers. E/ kļuva par mantinieku pret mantojuma atstājēja gribu, pirms tam izspiešanas rezultātā saņemot no /pers. G/ naudu par savu mantojuma daļu. Tas notika, jo zvērināts notārs pieļāva kļūdu /pers. G/ testamenta sastādīšanā.

Lai nepieļautu, ka /pers. E/ kļūst par vienīgo mantinieku, arī pieteicējs pieteicās uz mantojumu. Taču pēc krimināllietas safabricēšanas mēģinājuma pieteicējs bija spiests pārtraukt dalību mantojuma lietā un viņam palika nenoformēti īpašuma dokumenti.

[3.2] Pieteicējs /pers. E/ darbību dēļ nevarēja izmantot savu īpašumu, cita starp 11,0 ha aramzemes, par kuras nomu zemnieki maksā līdz 150 *euro* par 1 ha gadā.

Pieteicējs tika apcietināts jaunās safabricētas krimināllietas ietvaros. Pēc apcietināšanas bez apsaimniekošanas palika pieteicēja saimniecība. Netika novākta zemeņu raža 0,56 ha platībā, bez attiecīgas konservācijas palika pieteicējam un citām personām piederošā lauksaimniecības tehnika.

Pretēji pieteicēja gribai pieteicēja saimniecība ar procesa virzītāja atļauju tika nodota /pers. H/ rokās. Rezultātā saimniecība iznīcināta, ir nodarīts kaitējums lauksaimniecības tehnikai, par parādiem atslēgta elektrība.

Par minētajiem faktiem pieteicējs informēja gan Valsts policiju, gan prokuratūru, taču šīs iestādes atteicās uzsākt kriminālprocesu.

[3.3] Tā kā šogad beidzas mantojuma lietas termiņš, pieteicējs bija spiests šo lietu turpināt. Šiem mērķiem viņš aizņēmās naudu no /pers. I/ un /pers. J/, kā arī lūdza pārdot to, kas palika no pieteicējam piederošā graudaugu kombaina. Pieteicēja īpašums ir nonācis jau otra saimnieka rokās, kurš ir nodarījis kaitējumu gan pieteicējam, gan /pers. I/ un /pers. J/.

[3.4] Pieteicējs vērsās administrācijā, lai varētu aizstāvēt savas intereses tiesā. Pieteicējs ir neizpratnē par saņemto atteikumu. Pieteicējam ir nepieciešama juridiska palīdzība, taču no viņa paša tiek prasīti juridiski pierādījumi, kurus var iegūt tikai juridiski izglītots cilvēks. Pieteicējam nav iespēju iesniegt čekus par iznīcināto 0,56 ha zemeņu platību. Pierādīšana jāveic, izsaucot uz tiesu lieciniekus, vēršoties pie citiem zemeņu audzētājiem. Līdzīga situācija ir ar lauksaimniecības tehniku. Ir nepieciešams veikt tehnikas remontu, pēc kā būs iespējams iegūt pierādījumus par zaudējumu apmēru.

[4] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos administrācija un ministrija neatzina pieteikumu, atsaucoties uz administratīvā akta pamatojumu.

[5] Pieteicējs tiesas sēdē uzturēja pieteikumu uz tajā norādīto argumentu pamata. Atbildot uz tiesas jautājumiem, norādīja, ka vēlas caur tiesu piedzīt mantiskos zaudējumus un saņemt atlīdzību par nemantisko kaitējumu. Mantiskie zaudējumi radīti, jo iznīcināta saimniecība, tostarp vairāk nekā 0,5 ha zemeņu, kombains, traktors. Zaudējumi sākuši rasties vēl pirms pieteicējs nonācis apcietinājumā. Pieteicēja brālis Viktors par pieteicēju rakstīja nepatiesus iesniegumus, tika uzsāktas krimināllietas. Iesniegumi rakstīti 2018.gada februārī un martā, pieteicējs pēc to uzrakstīšanas netika apcietināts. Šajos iesniegumos brālis pieteicēju apsūdzēja slepkavības draudu izdarīšanā, dokumentu viltošanā. Šīs krimināllietas tika izbeigtas. Vēlāk notikušais kriminālprocess, kurā pieteicējs tiesāts par Krimināllikuma 125.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu un izcieta sodu Daugavgrīvas cietumā, nav saistīts ar brāļa iesniegumiem. Šī kriminālprocesa ietvaros pieteicējs apcietināts 2019.gada 21.maijā un ieslodzījumā atradās līdz 2023.gada 21.jūnijam.

Atbildot uz jautājumu, kā pieteicēja brāļa iesniegumi saistīti ar to, ka pieteicēja saimniecība iznīkusi, pieteicējs norādīja, ka viņam bija jānodod saimniecība atbildīgas personas rokās, kurš apsaimniekotu zemeņu stādījumus, pieskatītu tehniku, taču neviens neuzņēmās šo pienākumu, jo daudzi cilvēki zināja par situāciju ar pieteicēja brāli un to, ka viņš jebkurā brīdī var vērsties pret cilvēku, uzrakstot iesniegumu.

Pēc tam, kad pieteicējs 2019.gadā tika apcietināts, saimniecība faktiski nonāca /pers. H/ rokās. /pers. H/ ir pieteicēja sena paziņa un ar pieteicēja atļauju dzīvojusi pieteicēja mājās. Tā kā /pers. H/ lietoja alkoholu, nestrādāja, iesāka klaiņot, pieteicējs visiem bija darījis zināmu, ka viņai neuzticas un nevēlas, lai viņas rokās nonāk pieteicēja saimniecība. Uz jautājumu, ko pieteicējs ir darījis, lai saimniecība pēc viņa nonākšanas ieslodzījumā tiktu labi pārvaldīta, pieteicējs norādīja, ka tagad caur tiesu vēlas pieprasīt viņam nodarīto zaudējumu atlīdzību.

Zaudējumu aprēķinu pieteicējs nav veicis. Zaudējumus sastāda neiegūtā peļņa par zemeņu ražu, ar lauksaimniecības tehniku saistītie zaudējumi, kā arī nozagto mantu vērtība. Traktoru pieteicējs pārdevis rezerves daļām.

Pieteicēja ieskatā zaudējumi piedzenami pirmām kārtām no /pers. E/, daļa arī no valsts amatpersonām, kā arī no /pers. H/. Valsts amatpersonu atbildību pieteicējs skaidro tā, ka viņš savulaik ir vērsies pie kriminālprocesa virzītājiem, norādot, ka /pers. H/ nav juridiska pamata atrasties pieteicēja saimniecībā. Pusgada laikā pieteicējs četras reizes bija vērsies Valsts policijā ar lūgumu likt /pers. H/ pamest pieteicēja māju. Pieteicējs uz viņa

iesniegumiem saņēmis atteikumus.

[6] Tiesas sēdē ministrijas pārstāve neatzina pieteikumu, uzsverot, ka personai nav tiesību saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību jebkurā strīdā, bet gan tikai Juridiskās palīdzības likuma noteiktajos gadījumos, veidos un apjomā. Konkrētajā gadījumā būtu svarīgi konstatēt tādus apstākļus, kas liecina par pietiekami reālu nevis iedomātu civiltiesisku strīdu. Turklāt pat objektīva strīda esība ir šķērslis vērsties tiesā, ja nepastāv pierādījumi. Gan no lietas materiāliem, gan no pieteicēja paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka pieteicēja rīcībā nav pierādījumu par zaudējumu esību.

Administrācijas pārstāve tiesas sēdē neatzina pieteikumu, norādot, ka vēl aizvien nav saprotams, kādu prasījumu tiesā vēlas sniegt pieteicējs un kādi pierādījumi pierāda personas vainu, prettiesiskas darbības vai bezdarbību, kā arī nav norādīts zaudējumu apmērs.

# Motīvu daļa

[7] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[8] Izvērtējot pieteicēja pamatojumu par nepieciešamību pēc juridiskās palīdzības, tiesa ņem vērā administrācijā 2022.gada 18.jūlijā un 2022.gada 17.oktobrī saņemtos pieteicēja iesniegumus, apstrīdēšanas iesniegumu par administrācijas 2022.gada 31.oktobra lēmumu, kā arī pieteikumā tiesas sēdē ietvertos un tiesas sēdē norādītos pieteicēja argumentus. Apkopojot, tiesa konstatē turpmāk minēto pieteicēja pamatojumu.

Pieteicējs norāda, ka viņa brālis /pers. E/ 2018.gadā vērsās Valsts policijā ar diviem iesniegumiem, uz kuru pamata pret pieteicēju tika uzsākti divi kriminālprocesi (Nr./numurs/ un Nr./numurs B/), kuri vēlāk tikuši izbeigti. Minētie nepatiesie iesniegumi un krimināllietu safabricēšanas mēģinājumi ir daļa no /pers. E/ veiktajām ilgstošām darbībām, cenšoties no pieteicēja un viņa vecākiem izspiest naudu. Pieteicējs norāda, ka Valsts policija ne vien nereaģēja uz pieteicēja lūgumu uzsākt kriminālprocesu pret /pers. E/ par naudas izspiešanu, bet arī pavērsa pret pieteicēju to faktu, ka iepriekš pret viņu bija ierosinātas krimināllietas. Proti, 2019.gada 21.maijā notika uzbrukums pieteicēja mājai un pieteicējs ievainoja vienu no uzbrucējiem. Pret pieteicēju tika ierosināts kriminālprocess Nr./numurs B/, kas pieteicēja ieskatā arī ir safabricēts. Šī jaunā safabricētā kriminālprocesa gaitā tika izmantota informācija par kriminālprocesiem Nr./numurs/ un Nr./numurs B/. Pieteicējs tika apcietināts 2019.gada 21.maijā un atradās ieslodzījumā līdz 2023.gada 21.jūnijam. Šajā laikā pieteicēja nekustamais un kustamais īpašums, kā arī trešajām personām piederošās mantas, palika bez adekvātas pieskatīšanas. Rezultātā netika novākta zemeņu raža, daļa no lauksaimniecības tehnikas kļuva nederīga. Pieteicējs uzskata, ka tieši /pers. E/ darbību dēļ neatradās neviena uzticama persona, kas pieskatītu un apsaimniekotu pieteicēja īpašumu, jo neviens nevēlas, lai par viņu tiktu rakstīti nepamatoti iesniegumi Valsts policijai. Līdz ar to tika nodarīti mantiski zaudējumi – bojāts vai zudis kustamais īpašums. Ir aizskarts arī pieteicēja gods.

/pers. E/ darbību rezultātā pieteicējs bija spiests pārtraukt mantojuma lietas kārtošanu un tikai vēlāk, tuvojoties mantojuma lietas pabeigšanas termiņam, viņš atsācis darbības, lai pabeigtu iesākto mantojuma lietu. Minētajam mērķim pieteicējs 2021.gada decembrī aizņēmās 450 *euro* no /pers. I/ un /pers. J/, kā arī vēlāk lūdza /pers. I/ pārdot pieteicējam piederošo graudaugu kombainu. No kombaina pārdošanas ieņēmumiem tiktu segts arī pieteicēja 450 *euro* parāds. /pers. I/ jau bija atradis kombaina pircēju, kad viņam uzsākusi zvanīt sieviete un pretendēt uz daļu no kombaina. Tādēļ /pers. I/ bija spiests atteikties no kombaina pārdošanas. Laiks, kādā veikti minētie telefona zvani, sakrīt ar laiku, kad pieteicējam izsniegta mantojuma apliecība. Pieteicējs norāda, ka nesakārtoto mantojuma dokumentu dēļ zeme netika iznomāta un netika saņemta nomas maksa aptuveni 80 *euro* par 1 ha aramzemes gadā. Pieteicēja domājamā daļa ir 11 ha aramzemes, 5 gadu laikā pieteicējam nodarīti zaudējumi aptuveni 4400 *euro* vērtībā.

Valsts policija pieļāva to, ka ar /pers. E/ prettiesisku piekrišanu pieteicēja mājā palika dzīvot /pers. H/, kura nerūpējās par īpašumu un kuras dēļ par parādiem mājai atslēgta elektrība.

[9] Pieteicējs administrācijā 2022.gada 18.jūlijā saņemtajā iesniegumā nepārprotami, tiešā tekstā ir norādījis, ka viņa mērķis cita starp ir aizstāvēt savu godu un cieņu, vēršoties tiesā civilprocesuālā kārtībā.

Valsts garantētais finansiālais atbalsts juridiskās palīdzības saņemšanai noregulēts Juridiskās palīdzības likumā, kura 6.pantā paredzēti gadījumi, kuros juridisko palīdzību atsaka. Saskaņā ar Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 10.punktu juridisko palīdzību atsaka, ja tā attiecas uz prasījumu par goda un cieņas aizskaršanu.

Līdz ar to iestāde ar pieteicējam nelabvēlīgo administratīvo aktu, kas savu galīgo noformējumu ieguva ministrijas 2022.gada 16.decembra lēmumā, pamatoti atteica juridisko palīdzību daļā, kas attiecas uz prasījumu par goda un cieņas aizskaršanu. Iestāde arī pareizi norādīja atteikuma pamatu, proti, Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 10.punktu.

[10] Tiesas sēdē pieteicējs, atbildot uz tiesas jautājumu par aizskāruma veidu, norādīja, ka viņam nodarīti arī "morāli zaudējumi". Novērtējot arī minēto pieteicēja norādi kā iespējamo juridiskās palīdzības piešķiršanas pamatu, tiesa norāda, ka saskaņā ar Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 11.punktu juridisko palīdzību atsaka, ja tā ir saistīta ar morālā kaitējuma atlīdzināšanu, izņemot gadījumu, kad juridiskās palīdzības sniegšana ir saistīta ar noziedzīga nodarījuma rezultātā cietušajam nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Konkrētajā gadījumā no lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicējs kādā no kriminālprocesiem būtu atzīts par cietušo Kriminālprocesa likuma 96.panta kārtībā. Uz to nenorāda arī pats pieteicējs. Līdz ar to tiesa secina, ka pastāv arī Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 11.punktā paredzētais šķērslis juridiskās palīdzības piešķiršanai saistībā ar morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[11] Pārējā daļā pieteicējs lūdza administrāciju piešķirt viņam juridisko palīdzību saistībā ar mantiskajiem zaudējumiem, kurus pieteicējs civilprocesuālā kārtībā vēlas piedzīt primāri no brāļa /pers. E/, kā arī no valsts amatpersonām un /pers. H/. Novērtējot pieteicēja tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu par juridiskās palīdzības saņemšanu šajā daļā, tiesa ņem vērā turpmāk minēto tiesisko regulējumu.

Saskaņā ar Juridiskās palīdzības likuma 5.panta pirmo daļu valsts nodrošina juridisko palīdzību juridiska rakstura jautājuma risināšanai ārpus tiesas un tiesā aizskarto vai apstrīdēto personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzībai šajā likumā paredzētajos gadījumos, veidos un apjomā. Minētā panta trešā daļa noteic, ka valsts nodrošina juridisko palīdzību personai, izvērtējot tās atbilstību juridiskās palīdzības piešķiršanai, kā arī personas iesniegumā par juridisko palīdzību un tam pievienotajos dokumentos norādīto informāciju, izņemot likumā noteiktos gadījumus. Saskaņā ar Juridiskās palīdzības likuma 22.panta pirmās daļas 2.punktu persona, kas vēlas saņemt juridisko palīdzību, iesniedz, ja nepieciešams, dokumentu kopijas, kas apliecina veidlapā minētās ziņas.

Juridiskās palīdzības likuma 8.panta 2.punkts noteic, ka viens no administrācijas pamatuzdevumiem ir nodrošināt mērķtiecīgu un efektīvu valsts budžeta līdzekļu izlietojumu. Juridiskās palīdzības likuma 6.panta 3.punkts nosaka, ka juridisko palīdzību atsaka, ja personas pieprasītā juridiskā

palīdzība ir nepamatota.

No minētajām tiesību normām izriet, ka viens no juridiskās palīdzības piešķiršanas priekšnoteikumiem ir pamatota nepieciešamība pēc juridiskās palīdzības saņemšanas. Proti, personai ir jāpamanto savs prasījums, kura izspriešanai tiesā tā vēlas saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Atkarībā no lietas apstākļiem var arī prasīt lai persona tās sniegtās ziņas apliecina ar dokumentu kopijām. Savukārt administrācijai ir pienākums izvērtēt juridiskās palīdzības pieprasījuma pamatotību, valsts piešķirtos līdzekļus izmantojot tikai pamatotu pieprasījumu apmierināšanai. Kā atzīts tiesu praksē, tas, ka valsts vispārīgi nodrošina juridisko palīdzību civillietās tiesvedības laikā konkrētajam personu lokam, nav pašmērķis. Tik pat svarīgi konstatēt tādu apstākļu esību, kas liecina par pietiekami reāla, nevis iedomāta, civiltiesiska strīda esību. Šādu apstākļu kopuma konstatēšana nodrošina samērojamu sabiedrības un viena indivīda interešu ievērošanu. Tas ir, no vienas puses tiek nodrošināta privātpersonas pieeja tiesai, bet no otras – sabiedrības līdzekļu saprātīga izmantošana (*sk. Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 10.maija sprieduma lietā Nr.A420286721 10.1.apakšpunktu*).

[12] Izvērtējot to, vai pieteicējs norādījis apstākļus, kas liecina par pietiekami reāla, nevis iedomāta, civiltiesiska strīda esību, kā arī, vai par šāda strīda esību liecina pieteicēja iesniegtie dokumenti, tiesa secina, ka iestāde pamatoti pieteicēja pieprasīto juridisko palīdzību vērtēja kā nepamatotu. Šo secinājumu tiesa pamato ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[13] Civillikuma 1770.pants nosaka, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Minētās tiesību normas izpratnē ar jēdzienu "zaudējums" saprot jebkādu mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu, kā arī citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas. Saskaņā ar Civillikuma 1775.pantu katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina. Civillikuma 1779.pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Mūsdienu tiesību teorijā atzīts, ka zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaicīgi pastāv šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojuma darbība, kas attiecīgos gadījumos ietver arī novērtējumu no vainojamības viedokļa; 2) zaudējumu esība; 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību (*Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2006, 209.lpp.*).

Pieteicēja sniegtais apstākļu izklāsts neliecina par cēlonisko sakaru starp pieteicēja brāļa darbībām un pieteicēja mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu. Proti, tas apstāklis, ka pieteicēja brālis 2018.gadā bija uzrakstījis pieteicēja ieskatā nepatiesus iesniegumus par pieteicēja izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, nav cēloniskā sakarā ar pieteicēja apcietināšanu 2019.gada 21.maijā pavisam citas krimināllietas ietvaros. Līdz ar to arī tālākās nelabvēlīgās sekas, kādas saskaņā ar pieteicēja apgalvojumiem ir radušās laikā, kad viņš bijis ieslodzījumā, nav pieteicēja brāļa prettiesisko darbību izraisītas. Tiesa nesaskata arī iespējamo cēlonisko sakaru starp pieteicēja brāļa darbībām un to, ka pieteicējs nav savlaicīgi sakārtojis ar mantojumu saistītos dokumentus, kas savukārt traucējis pieteicējam gūt peļņu no mantotās zemes iznomāšanas.

Par pamatotiem, ticamiem un pietiekamiem nav uzskatāmi arī pieteicēja apgalvojumi, ka pieteicēja brāļa vēršanās pret pieteicēju ir tiktāl iebiedējusi arī citas personas, ka pieteicējs tā dēļ nav varējis atrast nevienu, kas pieskatītu pieteicēja saimniecību pieteicēja ieslodzījuma laikā.

Tāpat pieteicējs nav iesniedzis nevienu pierādījumu tam, ka pieteicējam radušies zaudējumi, kas izpaudušies kā parādi par izmantoto elektroenerģiju un elektrības atslēgšana pieteicēja mājās. Tāpat pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus saviem apgalvojumiem, ka šos zaudējumus nodarījusi /pers. H/.

[14] Tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā pastāv Juridiskās palīdzības likumā norādītie tiesiskie šķēršļi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Tādēļ pieteikums ir noraidāms.

# Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 26.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, tiesa

**nosprieda**

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Juridiskās palīdzības administrācijai tiktu uzlikts pienākums piešķirt pieteicējam valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota